

DIMENSIÓ 3: Sectors de Població

GENT GRAN: SOL·LICITUDS DE DEPENDÈNCIA

La Llei 39/2006, de 14 de desembre, de promoció de l'autonomia personal i atenció a les persones en situació de dependència (BOE 299, de 15-12-2006) que entrà en vigor l'1 de gener de 2007, neix amb l'objectiu de garantir el dret a la promoció de l'autonomia personal i a l'atenció a les persones en situació de dependència, mitjançant la creació d'un **Sistema per a l'Autonomia i Atenció a la Dependència**.

Aquesta llei, estableix un reconeixement legal de la figura de la persona dependent. Aquest reconeixement permet a aquelles persones a qui se'ls reconegui aquesta situació, depenent del grau que se'ls reconegui, podran optar a gaudir d'un conjunt de serveis (atenció diürna o residencial, teleassistència, ajuda a domicili...) i també a ésser beneficiàries de tres tipus de prestacions: la vinculada a un servei, la destinada a la cura en l'entorn familiar i la d'assistència personal.

Normativa reguladora:

1. Decret 63/2017 de 22 de desembre, de principis generals dels procediments d'accés als serveis de la Xarxa Pública d'Atenció a la Dependència per a gent gran en situació de dependència
2. Decret 5 /2016, de 5 de febrer, de modificació del Decret 83/2010, de 25 de juny, pel qual s'estableixen els principis generals del procediment per al reconeixement de la situació de dependència, la intensitat de protecció dels serveis i el règim de compatibilitat de les prestacions del Sistema per a l'Autonomia i Atenció a la Dependència en l'àmbit de la comunitat autònoma de les Illes Balears, i es crea la Xarxa Pública d'Atenció a la Dependència de les Illes Balears
3. La Llei 39/2006, de 14 de desembre, de promoció de l'autonomia personal i atenció a les persones en situació de dependència.
4. Decret 9/2015, de 13 de març, de modificació del Decret 35/2011, de 8 d'abril, pel qual es crea el Centre Coordinador d'Atenció Primerenca i Desenvolupament Infantil de les Illes Balears

PERSONES AMB DISCAPACITAT

Les persones amb discapacitat constitueixen un sector de població heterogeni, però totes tenen en comú que, en major o menor mesura,

precisen de garanties suplementàries per a viure amb plenitud de drets o per a participar en igualtat de condicions que la resta de ciutadans en la vida econòmica, social i cultural del país.

La Llei 1/2013, de 29 de novembre, dels drets de les persones amb discapacitat i la seva inclusió social, en el seu article primer, considera com persones amb discapacitat, a l'efecte d'aquesta Llei, a «aquelles a qui se'ls hagi reconegut un grau de discapacitat igual o superior al 33 per cent. En tot cas, es consideraran afectats per una discapacitat en grau igual o superior al 33 per cent els pensionistes de la Seguretat Social que tinguin reconeguda una pensió d'incapacitat permanent en el grau de total, absoluta o gran invalidesa, i als pensionistes de classes passives que tinguin reconeguda una pensió de jubilació o de retir per incapacitat permanent per al servei o inutilitat».

Normativa reguladora:

1. Llei 8/2017, de 3 d'agost, d'accessibilitat universal de les Illes Balears
2. Reial Decret Legislatiu 1/2013, de 29 de novembre, per la qual s'aprova el Text Refós de la Llei General de drets de les persones amb discapacitat i la seva inclusió social.
3. Real decret 1364/2012, de 27 de setembre, pel qual es modifica el Reial decret 1971/1999, de 23 de desembre de 1999, de procediment per a reconeixement, declaració i qualificació del grau de minusvalidesa.

MENORS EN CONFLICTE SOCIAL

Menors amb mesures judicials

Hi ha dos tipus de mesures generals que s'utilitzen amb els menors en conflicte social:

1. Les mesures notificades fan referència al nombre de resolucions notificades a l'Entitat Pública entre el 1 de gener i el 31 de desembre de l'any corresponent, amb independència de la data en la qual es va cometre la falta o delictes.
2. Les mesures executades són la suma de les mesures que estaven executant-se l'1 de gener de l'any corresponent, més les efectivament iniciades al llarg del mateix any, encara que no hagi finalitzat la seva execució.

Les mesures específiques que són imposades pels jutges de Menors són les següents:

1. Llibertat vigilada: en aquesta mesura s'ha de fer un seguiment de l'activitat de la persona sotmesa a la mateixa i de la seva assistència a l'escola, al centre de formació professional o al lloc de treball, segons els casos, procurant ajudar a aquella a superar els factors que van determinar la infracció comesa. Així mateix aquesta mesura obliga, si escau, seguir les pautes socioeducatives que assenyali l'entitat pública o el professional encarregat del seu seguiment, d'acord amb el programa d'intervenció elaborat a aquest efecte i aprovat pel jutge de Menors. La persona sotmesa a la mesura també queda obligada a mantenir amb el professional les entrevistes establertes en el programa i a complir, si escau, les regles de conducta imposades pel jutge.
2. Prestació de serveis en benefici de la Comunitat: la persona sotmesa a aquesta mesura, que no podrà imposar-se sense el seu consentiment, ha de realitzar les activitats no retributives que se li indiquin, d'interès social o en benefici de persones en situació de precarietat. És la mesura que consisteix en la cooperació del menor o del jove en unes activitats d'interès per la comunitat.
3. Tasques Socioeducatives: la persona sotmesa a aquesta mesura ha de realitzar, sense internament ni llibertat vigilada, activitats específiques de contingut educatiu encaminades a facilitar el desenvolupament de la seva competència social. Les tasques socioeducatives suposen una eina que ha de propiciar un marc que estimuli al menor a millorar els aspectes que li permetran integrar-se de forma satisfactòria en la societat, mitjançant situacions d'aprenentatge que desenvolupin les àrees evolutives que afecten la construcció de la visió social que no hagi evolucionat suficientment, i de les competències socials necessàries per aconseguir l'èxit social.
4. Tractament terapèutic: consisteix en una intervenció psicològica, psiquiàtrica o multidisciplinària depenent del diagnòstic del menor o del jove i de les seves característiques socials o familiars. Les persones sotmeses a aquesta mesura hauran d'assistir al centre designat amb la periodicitat requerida pels facultatius que els atenen i seguir les pautes fixades per l'adequat tractament de l'anomalia o alteració psíquica, addició al consum de begudes alcohòliques, drogues tòxiques o substàncies psicotròpiques, o alteracions en la percepció que pateixen. Aquesta mesura podrà aplicar-se tota sola o com a complement d'altra mesura prevista. Quant

l'interessat rebutgi el tractament, el jutge haurà d'aplicar-li una altra mesura adequada a les circumstàncies.

5. Mediacions extrajudicials: si bé es considera una alternativa a la possible mesura judicial, es un procés previ que contempla la llei. La reparació del dany causat i la conciliació amb la víctima presenten el comú denominador que el que causa el dany i el perjudicat per la infracció arriben a un acord, el compliment del qual per part del menor acaba amb el conflicte jurídic iniciat a causa del menor infractor. La conciliació té per objecte que la víctima percebi una satisfacció psicològica a càrrec del menor infractor, qui ha de penedir-se del dany causat i estar disposat a disculpar-se. La mesura s'aplicarà quan el menor efectivament es penedeixi i es disculpi, i la persona ofesa (la víctima) ho accepti i atorgui el seu perdó. En la reparació l'acord no arribarà únicament mitjançant la via de la satisfacció psicològica, sinó que requereix qualque cosa més: el menor executa el compromís que se ha compromès a realitzar a la víctima o perjudicat de reparar el dany causat, mitjançant treballs en benefici de la comunitat.

Normativa reguladora:

1. Decret 10/2020 de 14 de febrer, pel qual s'aprova el reglament de funcionament i organització dels centres socioeducatius específics del sistema de justícia juvenil per al compliment de les mesures privatives de llibertat a les Illes Balears (BOIB Núm. 020 15-02-20)
2. Decret de modificació del Decret 52/2016, de 5 d'agost, de la renda per a persones en procés d'autonomia personal que han estat sotmeses a mesures administratives de protecció de menors, i del Decret 40/2017, de 25 d'agost, sobre els criteris d'autorització i acreditació dels serveis per a joves en procés d'emancipació, i de regulació de la renda d'autonomia personal per a joves que han estat sotmesos a mesures de justícia juvenil
3. Ordre de la consellera d'Afers Socials, Promoció i Immigració de 25 d'octubre de 2010 per la qual s'estableix l'organització i el funcionament de la Direcció General de Menors i Família en l'execució de les diferents mesures judicials no privatives de llibertat que imposen els jutjats de menors, i els procediments i criteris d'actuació (BOIB núm. 162, de 2010)
4. Llei orgànica 5/2000, de 12 de gener, reguladora de la responsabilitat penal dels menors (BOE núm. 11 de 2000)
5. Llei 6/1995 de 21 de març, d'actuació de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears, en l'aplicació de les mesures judicials sobre menors infractors.
6. Llei 8/1997, de 18 de desembre, d'atribució de competències als Consells Insulars en matèria de Tutela, Acollida i Adopció de menors.

Menors del Programa ALTER

“Alter” és un Programa destinat a joves de 14 a 16 anys, que per qüestions diverses no s’adapten al sistema educatiu ordinari i es troben situació de risc d’exclusió social.

El programa es presenta, a més, com a recurs alternatiu de pràctiques formatives bàsicament preventives, vinculades a una formació pràctica i funcional, adaptades a les necessitats concretes que presenta el jove en el moment d’esser derivat.

Es tracta d’una mesura extraordinària destinada a usuaris per els quals és aconsellable una escolaritat compartida que s’adapti més a les seves circumstàncies ja que el principal problema radica en el risc d’exclusió social i escolar, així com també la problemàtica familiar i de grup d’iguals. Són menors que no han donat resposta a les mesures tant ordinàries com extraordinàries que s’han aplicat als centres d’ensenyament, els quals acaben abandonant.

El Programa ALTER és doncs una alternativa adreçada a joves que presenten greus dificultats d’adaptació al seu entorn, derivades d’unes condicions especials, ja sigui de caràcter social, personal o familiar.

ORDRES DE PROTECCIÓ SOBRE LA DONA

La Llei 27/2003, de 31 de juliol, que regula l'Ordre de Protecció de les Víctimes de la violència domèstica pretén que a través d'un ràpid i senzill procediment judicial ,davant el Jutjat d'Instrucció, les víctimes de violència domèstica puguin obtenir un estatut integral de protecció que comprèn mesures civils, penals i assistencials i de protecció social (a nivell estatal i autonòmic).

L'Ordre de Protecció és una resolució judicial que, en els casos en els quals hi ha indicis fundats de la comissió de delictes o faltes de violència domèstica i existeixi una situació objectiva de risc per la víctima, ordena la seva protecció mitjançant l'adopció de mesures cautelars civils i/o penals, a més d'activar les mesures d'assistència i

protecció social necessàries, per remissió de l'Ordre de Protecció als Punts de Coordinació de les Comunitats Autònomes.

LES MESURES que pot adoptar el jutge són, entre altres:

MESURES PENALS:

- a. Privatives de llibertat
- b. Prohibició d'aproximació (ordre d'allunyament)
- c. Prohibició de comunicació
- d. Prohibició de tornar al lloc del delictes o residència de la víctima
- e. Retirada d'armes o altres objectes perillosos

MESURES CIVILS (cal sol·licitar-les expressament)

- f. Atribució de l'ús i gaudi de l'habitatge
- g. Règim de custòdia, visites, comunicació amb els fills
- h. Prestació d'aliments
- i. Mesura de protecció al menor per evitar un perill o perjudici

Les mesures civils tenen una vigència o durada de 30 DIES. Si dins d'aquest termini fos incoat a instància de la víctima o el seu representant legal un procés de família davant el jutge competent, les mesures adoptades en l'ordre de protecció romandran en vigor durant els trenta dies següents a la presentació de la demanda. En aquests 30 dies el jutge civil de família o el jutge de violència sobre la dona ha de ratificar, modificar o deixar sense efecte.

Normativa reguladora:

1. Llei 27/2003, de 31 de juliol, reguladora de l'ordre de protecció de les víctimes de la violència domèstica.
2. Reial Decret 660/2007, de 25 de maig, pel qual es modifica el Reial Decret 355/2004, de 5 de març, pel qual es regula el Registre central per a la protecció de les víctimes de la violència domèstica, en relació amb el de la violència domèstica.

HABITATGES PER A LA REINSERCIÓ SOCIAL PER A LES DONES VÍCTIMES DE LA VIOLÈNCIA DE GÈNERE

L'article 19 de la Llei orgànica 1/2004, de 28 de desembre, de mesures de protecció integral contra la violència de gènere, estableix que les dones víctimes de la violència de gènere tenen dret a serveis socials d'atenció d'emergència, de suport i acollida i de recuperació integral.

Emmarcats en aquests serveis socials d'emergència, els centres d'acollida per a dones víctimes de violència de gènere donen resposta a situacions de violència de gènere durant les 24 hores, conjugant prestacions d'allotjament i d'orientació psicosocial i educativa des d'un treball integral que possibiliti que la dona reiniciï la seva vida en un marc més favorable.

Tenen com a missió acollir i orientar de forma no permanent les dones, i els seus infants, que han patit violència de gènere i tenen problemes d'allotjament, en situació de greus conflictes de convivència o mancats d'un medi familiar adequat. La finalitat és promoure'n l'autonomia personal amb els recursos de suport necessaris i facilitar-los els mitjans que els ajudin a normalitzar la seva situació.

Normativa reguladora:

1. Llei orgànica 1/2004, de 28 de desembre, de Mesures de Protecció Integral contra la Violència de Gènere.

TÍTOLS DE FAMÍLIA NOMBROSA DE CATEGORIA GENERAL I ESPECIAL

El títol de família nombrosa dóna dret a una sèrie de beneficis en matèria d'educació (exempció o reducció de drets i taxes acadèmiques i administratives i preferència, en igualtat de rendiment educatiu, en l'accés a determinats centres), transport, accés a habitatges protegits, préstecs, exempcions fiscals, bonificació en les quotes de la Seguretat Social per la contractació de cuidadors, etc., previstos per la Llei 40/2003, i als beneficis que reconeguin, si escau, a aquests famílies les normes específiques que dictin les comunitats autònomes en el seu àmbit territorial.

La Llei 40/2003 estableix que tindran la consideració de família nombrosa i podran acollir-se als beneficis per les mateixes:

- Les famílies integrades per un o dos ascendents amb tres o mes fills, siguin o no comuns.
- Les famílies constituïdes per:
 - Un o dos ascendents amb dos fills, siguin o no comuns, sempre que al manco un d'aquests sigui discapacitat o estigui incapacitat per treballar.

- Dos ascendents, quan ambdós fossin discapacitats, o, al manco un d'ells tengués un grau de discapacitat igual o superior al 65 per cent, o estigués incapacitat per treballar, amb dos fills, siguin o no comuns.
- El pare o la mare separats o divorciats, amb tres o més fills, siguin o no comuns, encara que estiguin en diferents unitats familiars, sempre que es trobin sota la seva dependència econòmica, encara que no visquin en el domicili conjugal.
- Dos o més germans orfes de pare i mare sotmesos a tutela, acolliment o guarda que visquin amb el tutor, acollidor o guardador, però no es trobin al seu càrrec.
- Tres o més germans orfes de pare i mare, majors de 18 any o dos, si un de d'ells és discapacitat, que visquin i tinguin una dependència econòmica entre ells.

Les famílies nombroses es classifiquen per raó del número de fills – encara que cada fill discapacitat o incapacitat per treballar computarà com dos per determinar la categoria en que s'inclou la unitat familiar de la que forma part- en les dues categories següents:

- Categoria Especial:
 - Les que tinguin 5 o més fills.
 - Les que tinguin 4 fills si al manco 3 d'ells procedeixen de part, adopció o acolliment múltiples.
 - Les que tinguin 4 fills quan els ingressos per càpita de la unitat familiar no superin el 75 % del Salari Mínim Interprofessional vigent, incloses pagues extraordinàries.
- Categoria General: La resta famílies amb dret a títol.

Normativa reguladora

1. Constitució espanyola: article 39
2. Llei 40/2003, de 18 de novembre, de Protecció a les Famílies Nombroses (BOE 277/2003, de 19 de novembre de 2003).
3. Reial Decret 1621/2005, de 30 de desembre, pel que s'aprova el Reglament de la Llei 40/2003, de 18 de novembre, de protecció a les famílies nombroses (BOE 15/2006, de 18 de gener de 2006), modificat pel Reial Decret 1918/2008 de 21 novembre de 2008.
4. Reial Decret 1918/2008, de 21 de novembre, pel que es modifica el Reial Decret 1621/2005, de 30 de desembre, pel que s'aprova el Reglament de la Llei 40/2003, de 18 de novembre, de protecció a les famílies nombroses.
5. Decret 151/2009, de 29 de setembre de desenvolupament parcial de la Llei 18/2003, de 4 de juliol, de suport a les famílies.
6. Llei 14/2010, de 9 de desembre, de mediació familiar de les Illes Balears.
7. Llei 8/2018, de 31 de juliol, de suport a les famílies.

INFORMES D'ESFORÇ D'INTEGRACIÓ

Els informes d'esforç d'integració acrediten l'esforç que han fet les persones immigrades en matèria d'integració, la qual cosa facilita la renovació de les autoritzacions de residència temporal o de residència temporal i feina.

La Llei 40/2003 estableix que tindran la consideració de família nombrosa i podran acollir-se als beneficis per les mateixes:

El Reial decret 557/2011 estableix que l'esforç d'integració només pot ser valorat en els procediments següents:

- a. Renovació d'autoritzacions de residència temporal no lucrativa
- b. Renovació d'autoritzacions de residència temporal per reagrupació familiar
- c. Renovació d'autoritzacions de residència temporal i treball per compte d'altri
- d. Renovació d'autoritzacions de residència i treball per compte propi
- e. Es tracta d'un informe que emet la Comunitat Autònoma a sol·licitud d'una persona immigrant.
- f. D'acord amb el que estableix el Reglament de la Llei orgànica 4/2000, aquest informe no s'ha de presentar obligatòriament, però pot ser al·legat per la persona immigrant en cas de no acreditar el compliment d'algun dels requisits prevists per a la renovació de l'autorització i es valorarà per l'oficina d'estrangeria.

Poden sol·licitar l'emissió de l'informe d'esforç d'integració les persones immigrades que compleixin els requisits següents:

- a. Estar empadronada en un municipi de la comunitat autònoma de les Illes Balears.
- b. Tenir autorització de residència temporal inicial o renovada.
- c. Haver participat de manera activa en accions formatives adreçades a la integració social de persones immigrants, desenvolupades per entitats públiques o privades acreditades.

Es tenen en consideració les accions formatives destinades a:

- a. Coneixement i respecte dels valors constitucionals d'Espanya.
- b. Coneixement i respecte dels valors de l'Estatut d'autonomia de les Illes Balears.
- c. Coneixement i respecte dels valors de la Unió Europea.
- d. Coneixement i respecte dels drets humans, les llibertats públiques, la democràcia i la tolerància.
- e. Coneixement i respecte de la igualtat entre homes i dones.
- f. Cursos de llengua castellana.
- g. Cursos de llengua catalana.

També es consideren les accions de formació professional per a l'ocupació impartides pels serveis públics d'ocupació o per entitats privades acreditades pels serveis públics d'ocupació.

S'han de valorar les accions formatives desenvolupades per entitats públiques o privades acreditades.

Normativa reguladora

1. Llei orgànica 4/2000, d'11 de gener, sobre drets i llibertats dels estrangers a Espanya i la seva integració social.
2. Reial decret 557/2011, de 20 d'abril, pel qual s'aprova el Reglament de la Llei orgànica 4/2000.
3. Instrucció 1/2013, de 4 de febrer, de la directora general de Cooperació i Immigració, per la qual s'estableixen els criteris generals per elaborar els informes d'esforç d'integració per a la renovació d'autoritzacions de residència.

INFORMES D'ESCOLARITZACIÓ DE MENORS A CÀRREC

L'informe d'escolarització de menors ha de ser presentat pels estrangers que tinguin a Espanya menors al seu càrrec en edat d'escolarització obligatòria (de 6 a 16 anys) quan sol·licitin:

1. La renovació d'una autorització de residència i de residència i treball.
2. Una residència de llarga durada.
3. Una modificació d'una situació de residència per circumstàncies excepcionals a una situació de residència, residència i treball o residència amb excepció de l'autorització de treball.

Normativa reguladora

1. Llei orgànica 4/2000, d'11 de gener, sobre drets i llibertats dels estrangers a Espanya i la seva integració social.

2. Reial decret 557/2011, de 20 d'abril, pel qual s'aprova el Reglament de la Llei orgànica 4/2000.

PROGRAMES EMANCIPACIÓ JOVES QUE HAN ESTAT SOTMESOS A MESURES ADMINISTRATIVES DE TUTELA O GUARDIA DE PROTECCIÓ DE MENORS

La Llei 7/2015, de 10 d'abril, estableix el marc regulador dels processos d'autonomia personal de menors que han estat sotmesos a una mesura de protecció o reforma. I estableix que el Govern de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears ha d'elaborar un pla estratègic per fer realitat la existència d'una xarxa de suport eficaç per als joves inclosos a un programa d'autonomia personal.

Mitjançant el Pla Estratègic 2016-2020, es crea la Xarxa Pública de Serveis d'Emancipació de la Conselleria d'Afers Socials i Esports. Aquesta xarxa permet donar suport al procés integral de joves de 18 a 25 anys en procés d'autonomia personal que han estat objecte d'una mesura de protecció o d'una mesura de justícia juvenil, a través dels serveis de renda, habitatge i acompanyament.

Així, l'any 2017, s'aprovà el Decret 40/2017, de 25 d'agost, sobre els criteris d'autorització i acreditació dels serveis per a joves en procés d'emancipació, i de regulació de la renda d'autonomia personal per a joves que han estat sotmesos a mesures de justícia juvenil. Així mateix, la Conselleria d'Afers Socials i Esports, elaborà l'any 2020, el Decret Llei 10/2020, de 12 de Juny, de prestacions socials de caràcter econòmic de les Illes Balears que regula la Renda d'emancipació de joves que han estat sotmesos a mesures administratives de tutela o guarda de protecció de menors.

La finalitat de les ajudes es potenciar el procés d'autonomia personal de les persones joves en els quals s'hagi exercit alguna mesura administrativa de protecció o de mesura judicial.

L'any 2021 s'aprova el 2n Pla Estratègic d'Autonomia Personal, el qual respon a la necessitat de donar continuïtat a l'anterior i serà vigent des de l'any 2021 fins al 2025. La pretensió és, doncs, acompanyar les persones joves en el seu procés d'emancipació i donar-los suport.

Normativa reguladora

1. Llei 7/2015, de 10 d'abril, per la qual s'estableix el marc regulador dels processos d'autonomia personal de menors que han estat sotmesos a una mesura de protecció o reforma.
2. Decret 40/2017, de 25 d'agost, sobre els criteris d'autorització i acreditació dels serveis per a joves en procés d'emancipació, i de regulació de la renda d'autonomia personal per a joves que han estat sotmesos a mesures de justícia juvenil.
3. Decret Llei 10/2020, de 12 de Juny, de prestacions socials de caràcter econòmic de les Illes Balears.

PRESTACIONS PER A PERSONES AMB DIAGNÒSTIC DE SALUT MENTAL I NECESSITAT DE SUPORT EXTERN

En aquest apartat es presenten dades referents al nombre de persones usuàries dels serveis per a persones amb diagnòstic de salut mental i necessitat de suport extern. Els trastorns mentals tenen un important impacte en la qualitat de vida de la persones i afecten tots els àmbits de relació interpersonal (família, laboral i social). Per promoure la participació social i l'autonomia d'aquestes persones i la de les seves famílies la Conselleria d'Afers Socials i Esports impulsa, mitjançant el règim de concerts, la creació d'una sèrie de serveis com el servei ocupacional, el servei d'acompanyament, el de suport a l'habitatge i el servei d'habitatge supervisat integrant-los dins la xarxa pública de serveis socials. La finalitat és garantir una atenció integral per tal de promoure la prevenció, el tractament i la rehabilitació amb la finalitat de fomentar la integració i la inserció social de les persones amb diagnòstic de salut mental i necessitat de suport extern.

Normativa reguladora

1. Decret 7/2016, de 12 de febrer, pel qual es regulen l'accés al servei ocupacional per a persones amb discapacitat per trastorn mental greu i la gestió de la llista d'espera de les places d'aquest servei
2. Decret 66/2016, de 18 de novembre, pel qual s'aprova la Cartera bàsica de serveis socials de les Illes Balears 2017-2020 i s'estableixen principis generals per a les carteres insulars i locals